

TROUW

Reconstructie Arbeidsmarkt

8 januari 2026

Leuker kon Den Haag de zzp-regels niet maken. En duidelijker al helemaal niet

Zorg voor meer duidelijkheid over schijnzelfstandigen voor je gaat handhaven, adviseerde de Algemene Rekenkamer het kabinet in 2022. Maar drie jaar later is er nog steeds geen wetgeving die zzp'ers en bedrijven voldoende houvast biedt.

In de zorg werd veel gebruik gemaakt van zzp'ers.Bron Foto Bert Verhoeff, ANP

Dit artikel is geschreven door [Jeannine Julen](#) Gepubliceerd op 5 januari 2026, 08:09

Bewaren

Delen

De Algemene Rekenkamer waarschuwde er in 2022 al voor: als het kabinet weer gaat handhaven op schijnzelfstandigheid, moet duidelijk zijn wat dat nou precies is. Anders ontstaat er net zoveel paniek en chaos als in 2015, merkten de Rekenkameronderzoekers op.

Toen riep het kabinet namelijk de Wet DBA in leven die schijnzelfstandigheid de kop in moest drukken met boetes en naheffingen. Alleen was voor bedrijven en zzp'ers onvoldoende duidelijk wie zich als echte ondernemer mocht kwalificeren en wie niet. Het gevolg: grote paniek. Bedrijven trokken hun opdrachten in, zzp'ers zagen hun inkomsten verdampen en een eveneens paniekerig kabinet stopte de wet in de koelkast.

Onduidelijke regelgeving

Inmiddels zijn we ruim drie jaar verder en de voorspelling van de Algemene Rekenkamer is waarheid gebleken. Al een jaar controleert de Belastingdienst strenger op zzp'ers die zich te veel als werknemer gedragen. Het zogeheten handhavingsmoratorium op de wet DBA is al zo goed als verleden tijd. Maar net als in 2015 klagen zelfstandigen en bedrijven over onduidelijke regelgeving.

Waar het volgens critici schuurt: het is niet altijd even duidelijk wanneer een eindredacteur, verpleegkundige of andere zelfstandige zich te veel aan de roosters en regels van de opdrachtgever houdt en dus in loondienst hoort.

Advertentie

“Het is soms gewoon heel lastig om te beoordelen of iemand schijnzelfstandige is of niet”, zegt ook fiscaal advocaat Boris Emmerig. Geregeld treft hij angstige zzp'ers en bedrijven die vrezen voor boetes of naheffingen.

René Dongelmans, voorzitter van de vereniging Comité Zzp, merkt dat veel zzp'ers hun spaarpotjes kapotslaan om de periodes zonder opdrachten te overbruggen. Vooral in de zorg, het onderwijs en bij de overheid ziet hij een grote terughoudendheid om met zelfstandigen te werken.

Versoepeling van de handhaving

Het maakt dat al meer dan 20.000 zzp'ers in de zorg vorig jaar de handdoek in de ring gooiden, laten cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek zien. In de techniek stopten 19.000 zzp'ers ermee en ook een paar duizend onderwijsassistenten en pedagogisch medewerkers gaven er in 2025 de brui aan.

In verschillende branches zwoeren bedrijven zzp'ers bijna helemaal af. In meerdere petities uitten zzp'ers afgelopen maanden hun zorgen.

Hoewel het gros van de zzp'ers nog altijd het hoofd boven water lijkt te houden, trokken Kamerleden vorige maand voor de tweede keer bij staatssecretaris Eugène Heijnen van Financiën aan de bel. “De onduidelijkheid bij de Belastingdienst staat nog fier overeind”, betoogde Denk-Kamerlid Dogukan Ergin. Ergin en andere Kamerleden pleitten voor een versoepeling van de handhaving.

Die versoepeling komt er maar ten dele. Verzuimboetes houdt de staatssecretaris nog even achterwege. Een summiere uitstel van executie, noemt Comité zzp het. Maar wat verschillende betrokkenen vooral zien, is dat duidelijke wetgeving nog altijd uitblijft.

Wet op de plank

Drie jaar geleden al werkte toenmalig minister Karien van Gennip van Sociale Zaken aan een opvolger van de onduidelijke Wet DBA. Deze nieuwe Wet VBAR moest meer helderheid geven in wanneer zzp'ers en bedrijven zich schuldig maakten aan schijnzelfstandigheid. Nog eer het kabinet in 2025 zou beginnen aan de strenge controles op zzp'ers zou de wet van kracht zijn, beloofde Van Gennip toen.

Maar voor Van Gennip de wet kon indienen, viel het kabinet. Twee jaar later diende haar opvolger Eddy van Hijum de Wet VBAR bij de Kamer in. Maar ook hij vertrok voortijdig door een gevallen

kabinet. En nu ligt de wet, na kritische vragen van Kamerleden, al maanden op de plank bij de nieuwe minister van Sociale Zaken, VVD'er Mariëlle Paul.

Ondertussen is een ongeduldige Kamer, op initiatief van Pauls partijgenoot Thierry Aartsen, zelf maar gaan schrijven aan een alternatief op de Wet DBA. Maar ook die wet laat nog op zich wachten.

Oordeel van rechters

Zzp'ers en bedrijven moeten het nu vooral doen met een webmodule die oud-minister Van Gennip in 2022 lanceerde. Deze onlinelijst met 36 vragen moet ervoor zorgen dat op voorhand al duidelijk is of er sprake is van schijnzelfstandigheid.

Maar volgens critici functioneert de webmodule niet naar behoren. Vaak genoeg komt het oordeel van de Belastingdienst niet overeen met dat van de webmodule, zag ook de Algemene Rekenkamer al in 2022.

“Ze hebben het eigenlijk vooral overgelaten aan de rechters”, zegt fiscaal advocaat Emmerig over de aanpak van de afgelopen kabinetten. In veel gevallen is ook wel klip en klaar wanneer een zzp'er in loondienst hoort, nuanceert hij.

Maar in de gevallen dat het niet helder is, beroepen bedrijven, zzp'ers en zelfs de fiscus zich vooral op een uitspraak van de rechter. Die oordeelde in 2023 dat een zelfstandige fietskoerier van Deliveroo in loondienst hoorde. “Iedereen past die criteria van schijnzelfstandigheid die de rechter noemde nu braaf toe op zijn eigen situatie.”

Voorzitter Dongelmans van Comité zzp ziet dat zzp'ers door de chaos ten onrechte uit bepaalde sectoren worden geweerd. “Terwijl met goede afspraken echt veel mogelijk is. Ook in de zorg en het onderwijs.”